

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Latvijska nacionalna zakonodaja preživnine ne opredeljuje izčrpno, vendar obstaja enotno razumevanje določenih vprašanj, ki zadevajo preživljanje druge osebe. Na primer, preživljanje otroka pomeni izdatke, ki jih morajo vsi starši, ne glede na finančni položaj, plačati za otroka. Minimalni znesek preživnine za otroka je določila vlada (*Ministru kabinets*, „kabinet ministrov“). Opredelitev pojma preživnina za otroka izhaja iz zakona o preživninskem jamstvenem skladu. Za številna vprašanja, povezana s preživninskimi obveznostmi – ki so lahko različno poimenovane, na primer „preživnina“ (*uzturīdzekļi*) ali „sredstva za zagotovitev prejšnje ravni blaginje“ (*līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai*) –, enotno razumevanje temelji na sodni praksi, ki se je razvila s sodbami sodišč. Na primer, na splošno je sprejeto, da preživljanje med zakoncema pomeni dolgoročno finančno pomoč, ki jo eden od njiju zagotovi drugemu, čigar gmotni položaj se je poslabšal.

Osebe, ki so dolžne plačevati preživnino:

Starši imajo dolžnost do svojih otrok

Starši morajo otroka preživljati, dokler tega ne zmore sam. Zato se obveznost preživljanja otroka ne konča, ko otrok postane polnoleten. Vendar lahko sodišče odloči, ali naj se preživninskemu zahtevku ugoti, ko otrok postane polnoleten, prekine šolanje ali poklicno usposabljanje in se je zmožen preživljati z lastnim delom, vendar tega ne stori. Zavedati se je treba, da mora biti obveznost staršev, da vzdržujejo otroke, sorazmerna z njihovim finančnim položajem. Kljub temu morajo vsi starši, ne glede na finančni položaj, zagotoviti minimalni znesek preživnine, ki ga je določila vlada. Obveznost vzdrževanja otroka je zavezujoča ne glede na to, ali otrok biva pri enem od staršev ali obeh starših oziroma živi ločeno.

Preživljanje otroka pomeni zagotavljanje hrane, oblačil, stanovanja, zdravstvene oskrbe, osebne nege, izobraževanja in vzgoje (s čimer je zagotovljen otrokov duševni in fizični razvoj ob upoštevanju njegove osebnosti, znanj, spretnosti in interesov, hkrati pa je otrok pripravljen tudi na koristno delo v družbi). Otroci imajo dolžnost do staršev

Obveznost otrok, da preživljajo svoje starše, je enako naložena vsem otrokom. Če se finančni položaj otrok razlikuje, lahko njihove obveznosti določi sodišče, sorazmerno s finančnim položajem vsakega od otrok.

Zakonec ima dolžnost do drugega zakonca

Če se zakonska zveza razveljavi in je ob njeni sklenitvi le eden od nekdanjih zakoncev vedel, da jo je mogoče razveljaviti, ima drugi zakonec, ki tega ni vedel, pravico od prvega zakonca zahtevati sredstva, ki so sorazmerna z njegovim finančnim položajem, da se zagotovi prejšnja raven blaginje drugega zakonca. Podobno lahko nekdanji zakonec ob razvezi ali po njej od drugega nekdanjega zakonca zahteva sredstva, ki so sorazmerna z njegovim finančnim položajem, da se zagotovi prejšnja raven blaginje prosilca.

Obveznosti, da se nekdanjemu zakoncu zagotovijo sredstva za doseg prejšnje ravni blaginje, ni, če:

je obdobje, ki je preteklo od razveze ali razveljavitve zakonske zveze, enako trajanju nekdanje zakonske zveze ali trajanju skupnega življenja v primeru zakonske zveze, ki je bila razveljavljena;

je nekdanji zakonec sklenil novo zakonsko zvezo;

dohodek nekdanjega zakonca zadostuje za njegovo preživljanje;

nekdanji zakonec opušča možnost, da bi se preživljal z lastnim delom;

nekdanji zakonec, ki mora zagotoviti preživnino, nima zadostnih sredstev za preživljanje ali je postal nezmožen za delo;

je nekdanji zakonec storil kaznivno dejanje zoper drugega nekdanjega zakonca ali zoper življenje, zdravje, svobodo, premoženje ali čast prednikov ali potomcev drugega zakonca;

je nekdanji zakonec drugega nekdanjega zakonca zapustil nemočnega, čeprav bi mu lahko pomagal;

je nekdanji zakonec katero od oseb iz točke 6 namerno krivo obtožil kaznivega dejanja;

je nekdanji zakonec živel nemoralno ali razsipno;

eden od zakoncev umre ali zanj velja, da je umrl;

obstajajo drugi pomembni razlogi.

Stari starši imajo dolžnost do vnukov

Če staršev ni ali otroka niso zmožni preživljati, imajo to obveznost v enakem obsegu stari starši. Če se finančni položaj starih staršev razlikuje, lahko njihove obveznosti določi sodišče, sorazmerno s finančnim položajem vsakega od starih staršev.

Vnuki imajo dolžnost do starih staršev

Podobno so za preživljanje starih staršev, če je to potrebno, enako odgovorni vsi vnuki. Če se finančni položaji vnukov razlikujejo, lahko sodišče sorazmerno s finančnim položajem vsakega vnuka določi njihove obveznosti za preživljanje starih staršev.

Preživninske obveznosti na podlagi preživninske pogodbe

Stranke se lahko o zagotavljanju preživnine dogovorijo na podlagi preživninske pogodbe. V skladu s preživninsko pogodbo ena stranka zagotovi drugi določeno materialno korist, v denarju ali naravi, druga stranka pa se v zameno zaveže, da bo prvo stranko vzdrževala za čas njenega življenja, razen če se ne dogovorita o drugačnem trajanju preživljanja. Če ni dogovorjeno drugače, preživnina vključuje hrano, stanovanje, oblačila in nego; če je prejemnik preživnine mladoletna oseba, vključuje tudi vzgojo in izobraževanje v osnovnošolski ustanovi.

Preživninska obveznost, ki izhaja iz telesne poškodbe

Če oseba, ki mora preživljati drugo osebo, umre zaradi telesne poškodbe, se obveznost prenese na osebo, ki je odgovorna za smrt poškodovane osebe. O znesku take odškodnine po lastni presoji odloči sodišče, ob upoštevanju starosti umrlega, njegove zmožnosti pred smrtjo, da si zagotovijo sredstva za preživljanje, in nazadnje potreb osebe, za katero je treba zagotoviti preživnino. Če ima oseba, za katero je treba zagotoviti preživnino, dovolj sredstev za preživljanje, zahtevka ni.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši morajo otroka preživljati, dokler tega ne zmore sam. Zato se obveznost preživljanja otroka ne konča, ko otrok postane polnoleten. Vendar lahko sodišče odloči, ali naj se preživninskemu zahtevku ugodi, ko otrok postane polnoleten, prekine šolanje ali poklicno usposabljanje in se je zmožen preživljati z lastnim delom, vendar tega ne stori.

Latvijska zakonodaja ne določa, kateri so viri, ki bodo drugemu zakoncu zagotovili prejšnjo raven blaginje. Prav tako ne določa, kaj se zahteva z obveznostjo do staršev ali starih staršev.

Latvijska zakonodaja opredeljuje preživljanje otroka kot zagotavljanje hrane, oblačil, stanovanja, zdravstvene oskrbe, osebne nege, izobraževanja in vzgoje (s čimer je zagotovljen otrokov duševni in fizični razvoj ob upoštevanju njegove osebnosti, znanj, spretnosti in interesov, hkrati pa je otrok pripravljen tudi na koristno delo v družbi). Višina preživnine je odvisna od otrokove pravice do ustreznih življenjskih pogojev in njegovih dejanskih potreb.

3 Naj se za pridobitev preživnine obnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Če si želi prosilec zagotoviti preživnino v kakršni koli obliki, mora vložiti zahtevek na sodišču v skladu s postopkom, določenim v zakonu o pravnem postopku. Prosilec mora sodišču predložiti vlogo in druge potrebne dokumente.

Otrokovi starši so morda sklenili sporazum v obliki notarske listine (*notariāls akts*), ki določa mesečna plačila preživnine. Tak sporazum je civilna transakcija, ki ima pravne posledice, saj obe stranki zavezuje, da spoštujeta in izpolnjujeta določbe pravno oblikovane pogodbe. Če eden od staršev dogovora o fiksnih ali periodičnih plačilih preživnine ne izpolni, se lahko sporazum predloži v izvršitev sodnemu izvršitelju (*tiesu izpildītājs*).

Latvija je ustanovila preživninski jamstveni sklad (*Uzturlīdzekļu garantiju fonds*), ki je namenjen zagotavljanju preživnine mladoletnim otrokom iz državnega proračuna. Nosilec sredstev je uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija*). Uprava sklada je neposredno podrejena ministrstvu za pravosodje.

Preživnino je mogoče iz preživninskega jamstvenega sklada dobiti, če se je najprej poskušala izterjati v sodnem postopku: če zahtevka ni mogoče izvršiti, lahko upravičenec nato zaprosi upravo sklada.

Uprava sklada nakaže preživnino le, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada.

Uprava sklada mora delovati kot izterjevalec dolga zoper preživninskega zavezanca, za znesek kakršne koli preživnine, ki jo je izplačal sklad, ne da bi bila potrebna kakršna koli sodna odločba.

Postopek za pridobitev preživnine od uprave preživninskega jamstvenega sklada je naslednji:

Vložnik – otrokov preživninski upravičenec – lahko upravo sklada zaprosi neposredno, tako da predloži vlogo in naslednje dokumente:

kopijo sodne odločbe o dodelitvi preživnine;

potrdilo sodnega izvršitelja, da pri preživninskem zavezancu ni bilo mogoče izvršiti odločbe o dodelitvi preživnine ali da je zavezanec izpolnil obveznost iz sodne odločbe o izterjavi preživnine, vendar ni plačal minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada; tako potrdilo se predloži upravi sklada v enem mesecu po datumu izdaje;

dokument o pooblastitvi, če se preživnina zahteva prek pooblaščenega zastopnika.

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Da, pooblaščen zastopnik lahko vloži zahtevek v imenu sorodnika ali bližnjega sorodnika. V primeru mladoletnih otrok lahko zahtevek vložijo njihovi zakoniti zastopniki, tj. starši ali skrbniki.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Pravila o sodni pristojnosti določajo, da je za kakršno koli izterjavo preživnine pristojno okrajno ali mestno sodišče (*rajona (pilsētas) tiesa*).

V Latviji je pristojnost sodišča določena z:

Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (v nadaljnjem besedilu: uredba o preživninskih obveznostih);

dvo- in večstranskimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Latvijo;

z zakonom o pravnem postopku, če se ne uporabljajo določbe uredbe o preživninskih obveznostih ali določbe dvo- in večstranskih pogodb, ki zavezujejo Republiko Latvijo.

Zakon o pravnem postopku določa, da so za preživninske zahtevke pristojna naslednja latvijska sodišča:

preživninski postopek je mogoče začeti v kraju, kjer ima toženec stalno prebivališče;

če toženec kraj stalnega prebivališča ni znan ali če toženec nima stalnega prebivališča v Latviji, je mogoče preživninski postopek začeti na sodišču v kraju, kjer ima toženec nepremičnino, ali na sodišču v kraju, kjer je imel zadnje znano stalno prebivališče;

tožba v zvezi z izterjavo preživnine za otroka ali enega od staršev se lahko vloži tudi na sodišču v kraju, kjer ima stalno prebivališče tožnik;

tožba zaradi preživninskih obveznosti, ki izhajajo iz povzročitve telesne poškodbe, se lahko vloži tudi v kraju, kjer ima tožnik prijavljeno stalno prebivališče ali kjer je bila povzročena poškodba.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložniku za uvedbo postopka in vložitev zahtevka na sodišču ni treba uporabiti storitev odvetnika ali kakršnega koli drugega posrednika. Prav tako si mu pred preučitvijo zadeve na sodišču ni treba prizadevati za kakršno koli spravo.

Za spravo strank pa si mora pri pripravi zadeve na obravnavo prizadevati sodnik. Zato se stranki poziva, naj skleneta dogovor pred preučitvijo zadeve na sodišču.

Poudariti je treba tudi, da se lahko stranki dogovorita o preživninskih zahtevkih, ne da bi šli na sodišče.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

V skladu s členom 43(1) zakona o pravnem postopku so plačila sodnih stroškov državi (državne takse (*valsts nodeva*), upravne takse (*kancelejas nodeva*) in stroškov postopka (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)) oproščene naslednje osebe:

tožniki pri zahtevkih za izterjavo plačil preživnine za otroka ali starše in pri zahtevkih za določitev očetovstva, če je zahtevek vložen hkrati z zahtevkom za izterjavo plačil preživnine za otroka;

vložniki v zadevah glede priznanja ali priznanja in izvršitve odločbe tuje države, ki zadeva plačilo preživnine za otroka ali starše;

tožniki pri zahtevkih, ki izhajajo iz telesnih poškodb, ki pomenijo pohabljenje ali drugo okvaro zdravja oziroma smrt osebe;

toženci v zadevah glede znižanja plačil preživnine za otroka ali starše, ki jih je prisodilo sodišče, in znižanja plačil preživnine, ki jih je prisodilo sodišče, v zvezi z zahtevki, ki izhajajo iz telesnih poškodb, ki pomenijo pohabljenje ali drugo okvaro zdravja oziroma smrt osebe.

Člen 34(1) latvijskega zakona o pravnem postopku določa, da je lahko tožbeni predlog (*prasības pieteikumu*) prvotni ali nasprotni zahtevek, vloga, ki jo v primeru zadeve, ki se že obravnava, vložijo tretja oseba z neodvisnim zahtevkom v zvezi s predmetom spora, vloga v posebnem postopku sodnega odločanja ali druga vloga, ki je predložena sodišču in jo predvideva upoštevna zakonodaja; za vsak tožbeni zahtevek je treba plačati državno pristojbino v naslednjih zneskih:

do 2 134 EUR: 15 % zahtevanega zneska, vendar ne manj kot 70 EUR;

od 2 135 EUR do 7 114 EUR: 320 EUR in 4 % zahtevanega zneska, ki presega 2 134 EUR;

od 7 115 EUR do 28 457 EUR: 520 EUR in 3,2 % zahtevanega zneska, ki presega 7 114 EUR;

od 28 458 EUR do 142 287 EUR: 1 200 EUR in 1,6 % zahtevanega zneska, ki presega 28 457 EUR;

od 142 288 EUR do 711 435 EUR: 3 025 EUR in 1 % zahtevanega zneska, ki presega 142 287 EUR;

več kot 711 435 EUR: 8 715 EUR in 0,6 % zahtevanega zneska, ki presega 711 435 EUR.

V zadevah v zvezi z izterjavo preživalskih terjatev se za zahtevani znesek šteje skupni znesek, ki ga je treba plačati za eno leto.

Tujim prosilcem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči v skladu z uredbo o preživalskih obveznostih, v Latviji pravno pomoč zagotavlja osrednji organ, ki je ustanovljen v skladu z Uredbo in je uprava preživalskega jamstvenega sklada. Uprava preživalskega jamstvenega sklada zagotavlja pravno pomoč ter zastopanje pred latvijskimi sodišči in izvršilnimi organi za domače preživalske upravičence in tuje upravičence, ki imajo pravico do pravne pomoči v skladu z Uredbo.

V primerih, ki jih uredba o preživalskih obveznostih ne določa, latvijska država zagotavlja pravno pomoč osebam, ki zaradi posebnega položaja ali premoženja in dohodka ne morejo zagotoviti varstva svojih pravic. Pravna pomoč se odobri v skladu z določbami zakona o državni pravni pomoči.

Pravna pomoč je na voljo za stroške sestave procesnih listin, pravna posvetovanja med pravnimi postopki in zastopanje na sodišču. V čezmejnih sporih ima posameznik poleg zgoraj navedene pomoči tudi pravico do storitev tolmačenja, prevajanja nekaterih sodnih in nesodnih dokumentov ali dokumentov, ki jih je predložil prosilec in so potrebni za preučitev zadeve, ter v nekaterih primerih celo do plačila potnih stroškov za udeležbo na sodnih obravnavah. Država ne krije sodnih stroškov. Sodni stroški vključujejo državno takso, upravno takso in stroške postopka, kot so zneski, ki jih je treba plačati pričam in izvedencem, stroški, povezani z zaslišanjem prič, vročitvijo izvoda vloge prosilca in sodnih pozivov itd. Vendar lahko sodišče posameznika po preučitvi njegovega gmotnega položaja deloma ali v celoti oprosti plačila sodnih stroškov v korist države ali mu dovoli obročno plačevanje.

8 Kakšno preživalsno običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživalsne? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Kadar sodišče odredi preživalsno za otroka, je ta lahko v obliki točno določenega zneska ali kateri drugi obliki, na primer v hrani, oblačilih, stanovanju itd., ali oboje.

Sodišče bo pri oceni in dodelitvi določenega zneska preživalsne najprej, ob ustreznem upoštevanju predloženih dokazov, upoštevalo gmotni položaj strank, njihove življenjske pogoje in družinske razmere.

Ko bo odločalo o izterjavi preživalsne za otroka, bo pretehtalo vse okoliščine in dokaze v zadevi ter določilo znesek preživalsne. Minimalni znesek preživalsne, ki ga mora v skladu z vladnimi predpisi vsak roditelj zagotoviti za vsakega otroka vsak mesec od njegovega rojstva do dopolnjenega sedmega leta starosti, je 25 % minimalnega mesečnega prejemka, ki ga določi vlada; za vsakega otroka, starega od sedem do dopolnjenih 18 let, pa ta znesek znaša 30 % minimalnega mesečnega prejemka, ki ga določi vlada.

Ko je preživalsna odobrena, je za kakršno koli spremembo zneska in plačilnega obdobja ter vsako oprostitev plačila potrebna nova vloga zadevne stranke.

Sodišče lahko nato v novem postopku, na podlagi sprememb gmotnega položaja in družinskih okoliščin zadevnih strank, preveri znesek plačil preživalsne in plačila prilagodi navzgor ali navzdol.

9 Kako in komu se plača preživalsna?

Preživalsni zavezanec mora plačati preživalsno preživalsnemu upravičencu. Če zahtevek v imenu mladoletnega otroka vložijo eden od njegovih staršev ali njegov skrbnik, se preživalsna plačuje njemu in ne otroku. Tradicionalno se preživalsna plačuje periodično v določenih zneskih, na primer v obliki odbitkov od plače; manj pogosto je v drugačnih oblikah.

10 Če preživalsni zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če zavezanec preživalsne ne plača prostovoljno, mora oseba, v korist katere je bila odrejena, od sodišča, ki je odločilo o zadevi, pridobiti nalog za izvršbo (*izpildu raksts*). Ta nalog za izvršbo ali tisti, sestavljen v drugi državi članici Evropske unije, je treba predložiti v izvršbo sodnemu izvršitelju (*tiesu izpildītājs*) v desetih letih od dneva pravnomočnosti odločbe sodišča ali sodnika, razen kadar veljajo drugi zastaralni roki (če se periodična plačila izterjajo kot posledica sodbe sodišča, ostaja izvršilni naslov v veljavi celotno obdobje, za katerega so bila dosojena periodična plačila, zastaralni rok pa teče od zadnjega dne vsakega plačila). Sodni izvršitelj začne prisilno izvršbo v skladu s pisno vlogo stranke, ki izvršbo zahteva. Nalog za izvršbo mora sprejeti, če je v njegovem okrožju (*iecirknis*) bodisi kraj stalnega prebivališča zavezanca bodisi kraj njegove nepremičnine ali delovnega mesta. Sodni izvršitelj lahko sprejme tudi druge naloge za izvršbo, ki jih je treba izvršiti na območju pristojnosti območnega sodišča (*apgabaltiesa*), kateremu pripada, tj. območju, na katerem ima sodni izvršitelj pristojnost ukrepati.

Ukrepi prisilne izvršbe vključujejo: izterjavo iz premoženja, ki pripada zavezancu, vključno s premoženjem v posesti drugih oseb, in premoženja v pravicah, ki pripada zavezancu, tako da se to prodaja; izterjavo iz denarja, ki ga zavezancu dolgujejo drugi (plačilo za delo, temu enakovredna plačila, drugi prihodki zavezanca, vloge v kreditnih ustanovah); izterjavo iz nepremičnega premoženja, ki pripada zavezancu, tako da se to prodaja, ali druge ukrepe, določene v sodbi.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživalskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

V skladu s členom 570 zakona o pravnem postopku je mogoče izterjavo izvršiti zoper premoženje preživalskega zavezanca, če ta dela ali prejema pokojnino ali štipendijo, pri čemer znesek, ki ga je treba izterjati, ne presega tistega dela mesečnega dohodka, zoper katerega je mogoče v skladu z zakonom izvršiti izterjavo. Zakon o pravnem postopku določa kategorije premoženja, zoper katere izterjave ni mogoče izvršiti, na primer nekatere gospodinjne aparate, gospodinjno opremo ali potrebna oblačila zavezanca in družinskih članov, ki so od njega odvisni. V skladu s členom 594 zakona o pravnem postopku se do poravnave dolga, ki ga je treba izterjati, odbitki v skladu z izvršilnimi naslovi odtegujejo od plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživalsnemu zavezancu, ob upoštevanju naslednjega:

V zadevah v zvezi z izterjavo preživalskih terjatev za prehrano mladoletnih otrok ali v korist uprave preživalskega jamstvenega sklada mora delež plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživalsnemu zavezancu, ki je enak 50 % minimalne mesečne plače, ostati nedotaknjen, za vsakega odvisnega mladoletnega otroka pa morajo ostati nedotaknjena sredstva, enaka znesku državne dajatve za socialno varnost.

V drugih zadevah v zvezi z izterjavo preživalskih terjatev lahko znesek, ki se zavezancu odtegne od plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživalsnemu zavezancu, znaša 50 %, vendar mora minimalna mesečna plača ostati nedotaknjena, za vsakega odvisnega mladoletnega otroka pa morajo ostati nedotaknjena sredstva, enaka znesku državne dajatve za socialno varnost.

V skladu s členom 632 zakona o pravnem postopku lahko preživninski upravičenec ali zavezanec iz sodbe vložiti utemeljeno pritožbo, s katero izpodbija dejanja sodnega izvršitelja pri izvrševanju sodbe ali njegovo zavrnitev izvršitve takih dejanj, razen v posebnih razmerah; pritožba se vložiti na okrožnem ali mestnem sodišču kraja, v katerem je pisarna sodnega izvršitelja, v desetih dneh od datuma izvršitve izpodbijanih dejanj ali, če pritožnik ni bil obveščen o času in kraju načrtovanih dejanj, od datuma, ko je pritožnik izvedel za taka dejanja. Kadar je že izvršena sodba naknadno razveljavljena in je po ponovni presoji zadeve izdana sodba o zavrnitvi zahtevka ali kadar je sprejeta odločitev, da se sodni postopek konča ali zadeva ostane nerešena, se v skladu s členom 634 zakona o pravnem postopku izvrševanje sodbe prekine in vse, kar je bilo na podlagi zdaj preklicane sodbe od toženca izterjano v korist tožnika, vrne tožencu.

V skladu s členom 546 zakona o pravnem postopku se lahko izvršilni naslovi za prisilno izvršbo predložijo v desetih letih od dneva pravnomočnosti odločbe sodišča ali sodnika, razen če niso z zakonom določeni drugi zastaralni roki. Če se periodična plačila izterjajo kot posledica sodbe sodišča, ostaja izvršilni naslov v veljavi celotno obdobje, za katerega so bila dosojena periodična plačila, zastaralni rok pa teče od zadnjega dne vsakega plačila.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Oseba lahko za izplačilo preživnine za mladoletnega otroka zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih lahko oseba zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, naj izterja preživnino od zavezanca, ki ga ni več v Latviji. Uprava preživninskega jamstvenega sklada izvaja nalogo osrednjega organa v Latviji za namene Uredbe.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih se lahko oseba, ki je zakonsko upravičena do preživnine, obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada in predloži vlogo, naslovljeno na drugo državo članico Evropske unije, da:

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine v državi, kjer prebiva toženec;

se prilagodi znesek preživnine (navzgor ali navzdol);

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine in določitvi očetovstva za otroka v državi, kjer prebiva toženec;

zagotovi priznanje odločbe latvijskega sodišča o izterjavi preživnine, da se ta razglasi za izvršljivo ali da se izvrši.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Uprava preživninskega jamstvenega sklada lahko ukrepa namesto otrokovega preživninskega zavezanca, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada. Če preživnino plačuje uprava sklada, je upravičena sprejeti ukrepe za izterjavo plačanih zneskov, vključno z zakonskimi obrestmi (glej zgornji oddelek 3).

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Če imata prosilec in otrok stalno prebivališče v Latviji, preživninski zavezanec pa prebiva v drugi državi, se lahko prosilec obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

Če zavezanec prebiva v drugi državi in v Latviji nima premoženja, ki bi lahko bilo predmet izvršitve, prosilec najprej predloži sodno odločbo, da se ta prizna in izvrši v zadevni tuji državi, in se šele nato obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada. Če se izkaže, da odločbe v zadevni tuji državi ni mogoče izvršiti, lahko prosilec zaprosi upravo sklada, naj prevzame vlogo toženca glede izvršljive preživnine.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada izvaja nalogo osrednjega organa v Latviji za namene uredbe o preživninskih obveznostih (glej oddelka 3 in 13), pri čemer se lahko posamezniki nanjo obrnejo za pomoč v okviru Uredbe.

Če latvijsko sodišče izda odločbo o izvršitvi preživnine in oseba, ki prebiva v Latviji, želi, da se ta odločba prizna in/ali izvrši v drugi državi članici Evropske unije, ali če želi pridobiti sodno odločbo zoper zavezanca, ki prebiva v drugi državi članici Evropske unije, lahko uprava preživninskega jamstvenega sklada v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih pomaga zadevni osebi posredovati odločbo latvijskega sodišča zadevni tuji državi zaradi priznanja in/ali izvršitve in odločitve o vlogi.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada lahko ukrepa namesto zavezanca in plača preživnino za mladoletnega otroka ter zagotovi informacije o preživninskih vprašanjih.

(Glej oddelka 3 in 13.)

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Naslov: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvija

Telefon: +371 67830626

Telefaks: +371 67830636

E-naslov: pasts@ugf.gov.lv

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Če je preživninski upravičenec v drugi državi članici EU, preživninski zavezanec pa živi v Latviji, se lahko upravičenec v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih obrne na osrednji organ v državi, kjer prebiva. Z vlogo lahko zaprosi za odločbo o odredbi izterjave preživnine v Latviji, kjer prebiva zavezanec, ali za odločbo o odredbi izterjave preživnine hkrati z določitvijo očetovstva v Latviji ali za odločbo o razglasitvi izvršljivosti v Latviji za tujo odločbo o izterjavi ali za odločbo o izvršitvi tuje odločbe. Na podlagi Uredbe bo osrednji organ tuje države opravil potrebne formalnosti in vlogo upravičenca posredoval latvijskemu osrednjemu organu v skladu z Uredbo. Latvijski osrednji organ – uprava preživninskega jamstvenega sklada – bo pomagal tujemu prosilcu predložiti tujo sodno odločbo v izvršitev ali priznanje in izvršitev v Latviji ali pa bo pomagal prosilcu vložiti vlogo za izterjavo preživnine na latvijskem sodišču v kraju, kjer prebiva zavezanec, ali vlogo za izterjavo preživnine hkrati z določitvijo očetovstva v Latviji.

Če je bilo ugotovljeno, da sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom ni mogoče izvršiti, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, lahko oseba, ki z otrokom stalno prebiva v Latviji, kjer imata uradno stalno prebivališče, upravo preživninskega jamstvenega sklada zaprosi za izplačilo preživnine.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih se mora oseba obrniti na osrednji organ države, v kateri prebiva. Oseba, ki prebiva v Latviji, lahko zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, naj:

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec;

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine skupaj z določitvijo očetovstva v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec;

zagotovi, če je bila odločba o izterjavi preživnine že izdana, da se ta odločba prizna, razglasi za izvršljivo in izvrši v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec.

Če je bilo ugotovljeno, da sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom ni mogoče izvršiti, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, lahko oseba, ki z otrokom stalno prebiva v Latviji, kjer imata uradno stalno prebivališče, upravo preživninskega jamstvenega sklada zaprosi za izplačilo preživnine.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Naslov: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvija

Telefon: +371 67830626

Telefaks: +371 67830636

E-naslov: pasts@ugf.gov.lv

Uprava preživninskega jamstvenega sklada v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih izvaja naloge osrednjega organa v Latviji.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada nakaže preživnino preživninskemu upravičencu namesto preživninskega zavezanca, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Latvijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Latvijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

V skladu s členom 43 zakona o pravnem postopku so plačila sodnih stroškov državi oproščene naslednje osebe:

tožniki pri zahtevkih za izterjavo plačil preživnine za otroka ali starše in pri zahtevkih za določitev očetovstva, če je tožba vložena hkrati z zahtevkom za izterjavo plačil preživnine za otroka;

vložniki v zadevah glede priznanja ali priznanja in izvršitve odločbe tuje države, ki zadeva plačilo preživnine za otroka ali starše;

toženci v zadevah glede znižanja plačil preživnine za otroka ali starše, ki jih je prisodilo sodišče.

Kadar vlogo za izterjavo sredstev za zagotovitev prejšnje ravni blaginje vložijo nekdanji zakonec ali vložnik, ki v skladu s četrtem delom člena 43 zahteva priznanje ali priznanje in izvršitev tuje sodne odločbe v zvezi z izterjavo preživnine za nekdanjega zakonca ali drugo osebo, lahko sodišče ali sodnik, ob upoštevanju posameznikovega finančnega položaja, vložnika deloma ali v celoti oprosti plačila sodnih stroškov državi oziroma odloži plačilo sodnih stroškov državi ali razdeli plačilo na obroke.

Tujim prosilcem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih, v Latviji pravno pomoč zagotavlja osrednji organ, ki je ustanovljen v skladu z Uredbo in je uprava preživninskega jamstvenega sklada. Uprava preživninskega jamstvenega sklada zagotavlja pravno pomoč ter zastopanje pred latvijskimi sodišči in izvršilnimi organi za domače preživninske upravičence in tuje upravičence, ki imajo pravico do pravne pomoči v skladu z Uredbo.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Latvija je spremenila več nacionalnih zakonov in predpisov, da je osrednjemu organu, ustanovljenemu v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih, omogočila izvajanje nalog iz člena 51. Latvijski zakoni in predpisi, kot so bili spremenjeni, zagotavljajo izvajanje pravne pomoči čezmejnemu upravičencem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči, kot to zahteva Uredba, vključno z zastopanjem zadevne osebe na sodišču in pred izvršilnimi organi. Latvijski osrednji organ, tj. uprava preživninskega jamstvenega sklada, ima neposreden dostop do različnih registrov v Latviji, prek katerih je mogoče ugotoviti kraj stalnega prebivališča zavezanca ali upravičenca v Latviji ali dobiti informacije o dohodku zavezanca ali upravičenca ali o lokaciji njunega morebitnega premoženja v Latviji. Informacije, ki jih lahko osrednji organ dobi neposredno iz zadevnih registrov, mu omogočajo, da pridobi dokumente in dokaze. Uprava sklada se ima pravico obrniti na sodišča v Latviji v imenu zadevnih prosilcev ali vložnikov, da uvede ali pospeši postopek, zagotovi potrebnečasne ukrepe in pridobi dokaze. V imenu prosilca lahko na sodišču neposredno vložijo zahtevek za določitev starševstva za otroka, če je zahtevek vложен hkrati z zahtevkom za izterjavo preživnine.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 19/04/2022

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.